L-UNJONI BANKARJA

Din l-iskeda informattiva tispjega l-Unjoni Bankarja tal-UE, il-bażi legali, l-objettivi u l-komponenti ewlenin tagħha, inkluż il-Mekkaniżmu Superviżorju Uniku, il-Mekkaniżmu Uniku ta' Riżoluzzjoni u l-Iskema Ewropea ta' Assigurazzjoni tad-Depożiti proposta. L-iskeda informattiva tiddeskrivi l-iżvilupp, ir-riformi reċenti u l-isfidi li fadal għall-integrazzjoni u l-istabbiltà finanzjarja li jikkonċernaw l-Unjoni Bankarja.

IL-BAŻI LEGALI

It-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea:

— l-Artikolu 114 jipprovdi l-bażi legali biex ir-regoli dwar is-servizzi finanzjarji fis-suq uniku jiġu armonizzati.

— l-Artikolu 127(6) jippermetti li l-Bank Ċentrali Ewropew (BĊE) jingħata kompiti superviżorji speċifiċi.

L-OBJETTIVI

L-Unjoni Bankarja għandha l-għan li tiżgura settur bankarju sikur, reżiljenti u integrat fl-Unjoni Ewropea. L-objettivi tagħha huma:

— li ssaħħaħ l-istabbiltà finanzjarja madwar l-UE, b'mod partikolari fiż-żona tal-euro;

— li tipproteġi lill-kontribwenti billi tnaqqas il-ħtieġa għal appoġġ pubbliku meta l-banek ifallu;

— li tiżgura superviżjoni konsistenti u ġestjoni tal-kriżijiet permezz ta' regoli u istituzzjonijiet komuni;

— li tippromwovi l-integrazzjoni transfruntiera u li tiżgura li s-suq uniku jopera b'mod effettiv;

— li tkisser ir-rabta negattiva bejn il-banek u s-sovrani.

IL-KISBIET

A. Il-pjan direzzjonali għall-Unjoni Bankarja

F'Diċembru 2012, il-President tal-Kunsill Ewropew, f'kollaborazzjoni mill-qrib mal-Presidenti tal-Kummissjoni Ewropea, tal-Bank Ċentrali Ewropew (BĊE) u tal-Grupp tal-Euro, fasslu pjan speċifiku u marbut biż-żmien biex tinkiseb l-Unjoni Ekonomika u Monetarja (UEM) ġenwina. Element ewlieni kien il-ħolqien ta' qafas finanzjarju aktar integrat, jiġifieri l-Unjoni Bankarja.

B. Il-Mekkaniżmu Superviżorju Uniku

F'Marzu 2013, il-Parlament u l-Kunsill laħqu ftehim politiku biex jistabbilixxu l-ewwel pilastru tal-Unjoni Bankarja, il-Mekkaniżmu Superviżorju Uniku (MSU), li jkopri l-banek kollha fiż-żona tal-euro. Stati Membri li ma jagħmlux parti miż-żona tal-

euro jistgħu jagħżlu li jidħlu fiha. Operazzjonali minn Novembru 2014, il-Mekkaniżmu Superviżorju Uniku (MSU) tpoġġa fi ħdan il-BĊE u huwa responsabbli b'mod dirett għas-superviżjoni tal-akbar gruppi bankarji u dawk l-aktar sinifikanti, filwaqt li s-superviżuri nazzjonali jkomplu jissorveljaw il-banek l-oħra kollha, taħt il-koordinazzjoni u r-responsabbiltà aħħarija tal-BĊE. Il-kriterji biex jiġi ddeterminat jekk il-banek humiex ikkunsidrati sinifikanti – u għalhekk jaqgħu taħt is-superviżjoni diretta tal-BĊE – huma stabbiliti fir-Regolament dwar il-Mekkaniżmu Superviżorju Uniku (MSU) u fir-Regolament Qafas tal-Mekkaniżmu Superviżorju Uniku (MSU), u jirrigwardaw id-daqs, l-importanza ekonomika, l-attivitajiet transfruntiera tal-bank u l-ħtieġa ta' appoġġ pubbliku dirett. Maż-żmien, għaldaqstant, u skont l-iżvilupp ta' dawn il-kriterji, l-għadd effettiv ta' banek b'superviżjoni diretta mill-BĊE jinbidel; barra minn hekk, il-BĊE jista' jiddeċiedi fi kwalunkwe ħin li, jekk ikun hemm bżonn, jikklassifika bank bħala sinifikanti biex jiżgura li jiġu applikati konsistentement standards superviżorji għoljin. Bħalissa, madwar 110 bank jinsabu taħt is-superviżjoni diretta tal-BĊE.

Sabiex jiġu evitati kunflitti ta' interess potenzjali, hemm regoli ċari li jirregolaw is-separazzjoni organizzattiva u operattiva tar-rwoli tal-BĊE fil-politika tas-superviżjoni u dik monetarja.

C. Il-valutazzjoni komprensiva

Qabel assuma r-responsabbiltajiet superviżorji tiegħu, il-BĊE wettaq "verifika tas-saħħa finanzjarja" – imsejħa l-Valutazzjoni Komprensiva tal-karti bilanċjali – li kienet tikkonsisti f'analiżi tal-kwalità tal-assi u test tal-istress. L-għan kien li tiżdied it-trasparenza u jiġi żgurat punt tat-tluq sod għas-superviżjoni. Ir-riżultati, ippubblikati fl-2014, identifikaw nuqqasijiet fil-kapital f'diversi banek.

Mill-2014 sal-2022, iż-żewġ partijiet tal-Valutazzjoni Komprensiva twettqu flimkien. Ir-riżultati mbagħad ingħaqdu u ġew ippubblikati fl-istess ħin. Madankollu, fl-2022, il-BĊE ddeċieda li jaqsam il-Valutazzjoni Komprensiva u li minn hemm 'il quddiem iwettaq iż-żewġ partijiet bħala eżerċizzji indipendenti u jippubblika r-riżultati b'mod indipendenti.

D. Il-Bord Uniku ta' Riżoluzzjoni u l-Mekkaniżmu Uniku ta' Riżoluzzjoni

F'Marzu 2014, il-Parlament u l-Kunsill qablu dwar it-tieni pilastru tal-Unjoni Bankarja, il-Mekkaniżmu Uniku ta' Riżoluzzjoni (SRM). L-objettiv ta' dan il-mekkaniżmu huwa li jimmaniġġja l-fallimenti tal-banek b'mod effiċjenti, b'kostijiet minimi għall-kontribwenti u għall-ekonomija reali. Meta tkun meħtieġa azzjoni, awtorità ċentrali – il-Bord Uniku ta' Riżoluzzjoni (BRE) – tiddeċiedi jekk għandhiex tibda r-riżoluzzjoni ta' bank jew le. Operazzjonalment, id-deċiżjoni tiġi implimentata f'kooperazzjoni mal-awtoritajiet ta' riżoluzzjoni nazzjonali. Il-BRE beda xogħlu bħala aġenzija indipendenti tal-UE f'Jannar 2015, u sar operattiv għalkollox f'Jannar 2016.

F'Ġunju 2017, il-BRE adotta l-ewwel deċiżjoni ta' riżoluzzjoni tiegħu fil-każ tal-Banco Popular. Madankollu, il-BRE ddeċieda li ma jiħux azzjoni ta' riżoluzzjoni f'Ġunju 2017 fir-rigward tal-Banca Popolare di Vicenza u l-Veneto Banca, fi Frar 2018 fir-rigward ta' ABLV Bank AS u s-sussidjarja tiegħu ABLV Bank Luxembourg S.A., u f'Awwissu 2019 fir-rigward ta' AS PNB Banka.

Minflok, dawn il-banek saru soġġetti għal proċedimenti nazzjonali ta' insolvenza. F'Marzu 2022, il-BRE ħa diversi deċiżjonijiet dwar il-falliment ta' Sberbank Europe

AG, grupp bankarju li aktar tard ġie likwidat parzjalment u akkwistat parzjalment minn banek oħra (aktar informazzjoni dwar ir-riżoluzzjoni ta' Sberbank).

E. Id-Direttiva dwar ir-Rekwiżiti ta' Kapital u r-Regolament dwar ir-Rekwiżiti ta' Kapital

Fl-2013, il-Parlament u l-Kunsill adottaw id-Direttiva dwar ir-Rekwiżiti ta' Kapital (CRD) u r-Regolament dwar ir-Rekwiżiti ta' Kapital, li jimplimentaw standards kapitali internazzjonali fil-liġi tal-UE. Flimkien, dawn l-atti jistabbilixxu r-rekwiżiti prudenzjali li l-banek iridu jikkonformaw magħhom, inklużi r-regoli dwar il-kapital, il-likwidità, l-ingranaġġ u l-ġestjoni tar-riskju.

Il-qafas ġie rivedut diversi drabi biex tissaħħaħ ir-reżiljenza tas-settur bankarju. L-emendi adottati fl-2019 introduċew rekwiżiti addizzjonali dwar il-bafers kapitali, l-ingranaġġ u l-monitoraġġ tar-riskju, kif ukoll għodod superviżorji msaħħa.

L-aktar riforma reċenti, adottata bħala parti mill-pakkett bankarju tal-2021 u applikabbli mill-2025, għandha l-għan li tlesti l-implimentazzjoni tal-istandards ta' Basel III fl-UE. Dan jintroduċi, fost elementi oħra, "minimu tal-output", li jillimita l-punt sa fejn il-banek jistgħu jnaqqsu r-rekwiżiti kapitali permezz ta' mudelli interni, u jsaħħaħ ir-rekwiżiti relatati mar-riskji ambjentali, soċjali u ta' governanza, kif ukoll is-superviżjoni tal-fergħat tal-istituzzjonijiet ta' kreditu li s-sede tagħhom tinsab f'pajjiż mhux tal-UE. Il-qafas huwa kkomplementat minn standards tekniċi u linji gwida żviluppati mill-Awtoritajiet Superviżorji Ewropej, b'mod partikolari l-Awtorità Bankarja Ewropea. Dawn il-miżuri jiċċaraw u jimplimentaw id-dispożizzjonijiet leġiżlattivi, jippromwovu applikazzjoni konsistenti madwar l-Istati Membri u jappoġġjaw superviżjoni effettiva.

F. L-Iskema Ewropea ta' Assigurazzjoni tad-Depożiti

F'Novembru 2015, il-Kummissjoni Ewropea pproponiet Skema Ewropea ta' Assigurazzjoni tad-Depożiti (EDIS) bħala t-tielet pilastru tal-Unjoni Bankarja, bl-għan li tiżgura livell aktar uniformi ta' protezzjoni għad-depożitanti fl-Istati Membri parteċipanti kollha. Il-proposta tibni fuq skemi ta' garanzija ta' depożiti nazzjonali eżistenti u tipprevedi l-introduzzjoni gradwali ta' sistema komuni. L-objettiv tal-EDIS huwa li ssaħħaħ il-fiduċja fis-settur bankarju, tnaqqas ir-riskju ta' assalti bankarji u tagħti spinta lir-reżiljenza ġenerali tal-Unjoni Bankarja.

Ir-rapporteur tal-Parlament Ewropew ippubblika l-abbozz ta' rapport tiegħu dwar l-EDIS f'Novembru 2016. Id-diskussjonijiet sussegwenti fil-Parlament u fil-Kunsill żvelaw pożizzjonijiet diverġenti. Sabiex tiffaċilita l-progress, f'Ottubru 2017, il-Kummissjoni ppubblikat komunikazzjoni addizzjonali li fiha pproponiet possibbiltajiet differenti dwar it-tfassil tal-EDIS. F'Diċembru 2020, it-tliet istituzzjonijiet tal-UE ftehmu li jinkludu l-EDIS fil-prijoritajiet leġiżlattivi għall-2021.

Il-Kumitat għall-Affarijiet Ekonomiċi u Monetarji (il-Kumitat ECON) tal-Parlament adotta proposta għall-ewwel stadju ta' Skema Ewropea ta' Assigurazzjoni tad-Depożiti f'April 2024. Ir-rapport jissuġġerixxi li l-EDIS tiġi stabbilita fi tliet fażijiet, u jipprevedi l-ewwel fażi biss, "EDIS I", bl-għan li jkun hemm progress lejn skema ta' assigurazzjoni sħiħa b'kopertura għat-telf fi stadju aktar tard. Madankollu, għadu ma ġie adottat l-ebda mandat għal negozjati interistituzzjonali mal-Kunsill u l-Kummissjoni.

G. Ir-riforma tal-ġestjoni tal-kriżijiet finanzjarji u tal-assigurazzjoni tad-depożiti

Mill-2014, id-Direttiva dwar l-Irkupru u r-Riżoluzzjoni tal-Banek (BRRD) tarmonizza l-liġijiet nazzjonali tal-Istati Membri billi tistabbilixxi għodod komuni għall-prevenzjoni u l-ġestjoni tal-kriżijiet tal-banek u għal ċerti tipi ta' kumpaniji tal-investiment. Għall-Istati Membri li jipparteċipaw fl-Unjoni Bankarja, dan il-qafas huwa kkomplementat mir-Regolament dwar il-Mekkaniżmu Uniku ta' Riżoluzzjoni li jipprovdi regoli kompletament armonizzati.

F'April 2023, il-Kummissjoni ppreżentat proposta leġiżlattiva bl-għan li tirriforma l-qafas tal-UE għall-ġestjoni tal-kriżijiet bankarji u l-assigurazzjoni tad-depożiti (CMDI), bil-għan li tindirizza nuqqasijiet dwar kif jiġu indirizzati l-fallimenti tal-banek, b'mod partikolari għal istituzzjonijiet żgħar u ta' daqs medju. Il-proposta tfittex li tippermetti li l-għodod ta' riżoluzzjoni jintużaw b'mod aktar ġenerali, fejn meħtieġ fl-interess pubbliku, aktar milli jiddependu fuq proċeduri nazzjonali ta' insolvenza. Is-CMDI ssaħħaħ ukoll ir-rwol tal-iskemi ta' garanzija tad-depożiti, u tippermetti li l-fondi tagħhom jintużaw b'mod aktar flessibbli, inkluż fir-riżoluzzjoni, u tiżdied il-protezzjoni tad-depożitatur.

Fil-25 ta' Ġunju 2025, il-Parlament u l-Kunsill laħqu ftehim proviżorju dwar il-pakkett tas-CMDI, li jikkonferma b'mod ġenerali d-direzzjoni tal-proposta tal-Kummissjoni filwaqt li jirfina l-aspetti operazzjonali ewlenin. Il-ftehim jiċċara l-kundizzjonijiet li taħthom tista' tiġi applikata r-riżoluzzjoni, inkluż billi l-awtoritajiet jitħallew iqisu l-impatti ekonomiċi nazzjonali u reġjonali usa' meta jivvalutaw jekk l-applikazzjoni tar-riżoluzzjoni hijiex fl-interess pubbliku. Jarmonizza wkoll aktar l-użu ta' skemi ta' garanzija tad-depożiti, inkluż f'riżoluzzjoni, filwaqt li jiżgura li l-użu tagħhom jibqa' soġġett għat-"test tal-anqas kost", li jfisser li kwalunkwe intervent jenħtieġ li ma jaqbiżx il-kost stmat tar-rimborż tad-depożitanti f'likwidazzjoni.

Il-Kumitat għall-Affarijiet Ekonomiċi u Monetarji (ECON) tal-Parlament approva t-testi miftiehma fit-18 ta' Marzu 2026, wara l-adozzjoni tagħhom mill-Kunsill fil-5 ta' Marzu 2026. Il-Parlament adotta l-pożizzjoni tiegħu fit-tieni qari fis-26 ta' Marzu 2026. Il-pubblikazzjoni fil-Ġurnal Uffiċjali għadha pendenti.

IL-PASSI LI JMISS

Fil-11 ta' Frar 2026, il-Kummissjoni nediet konsultazzjoni pubblika mmirata dwar il-kompetittività tas-settur bankarju tal-UE, bl-għan li tiġbor il-fehmiet tal-partijiet ikkonċernati sabiex tinforma l-inizjattivi ta' politika futuri mwettqa bħala parti mill-Unjoni tat-Tfaddil u tal-Investimenti. Il-konsultazzjoni tistieden b'mod espliċitu l-kontribut minn firxa wiesgħa ta' partijiet ikkonċernati – inklużi banek, assoċjazzjonijiet tal-industrija, klijenti, superviżuri u akkademiċi – dwar il-funzjonament tas-suq uniku u l-lakuni li fadal fl-Unjoni Bankarja. Il-partijiet ikkonċernati huma mistiedna jivvalutaw l-impatt tar-rekwiżiti prudenzjali fuq l-allokazzjoni tal-kapital u l-likwidità fi ħdan il-gruppi transfruntiera, kif ukoll ir-rwol tal-prattiki superviżorji, id-diskrezzjonijiet nazzjonali u ostakli oħra li jfixklu l-integrazzjoni tas-suq.

Tfittex ukoll li tidentifika l-elementi strutturali ewlenin li għadhom neqsin mill-Unjoni Bankarja, inkluż in-nuqqas ta' skema komuni ta' assigurazzjoni tad-depożiti, ir-restrizzjonijiet fuq il-likwidità fir-riżoluzzjoni u l-interazzjoni bejn l-oqfsa prudenzjali,

makroprudenzjali u tal-ġestjoni tal-kriżijiet. Barra minn hekk, teżamina r-rwol tal-protezzjoni tad-depożiti biex tissaħħaħ il-fiduċja u tiġi ffaċilitata l-attività transfruntiera.

Il-partijiet ikkonċernati kellhom jippreżentaw it-tweġibiet tagħhom sad-19 ta' April 2026. Il-kontribut tagħhom qed jiddaħħal fil-valutazzjoni tal-Kummissjoni tas-settur bankarju tal-UE u jista' jinforma inizjattivi ta' politika fil-futur.

IR-RWOL TAL-PARLAMENT EWROPEW

Bi tweġiba għall-pjan direzzjonali dwar Unjoni Ekonomika u Monetarja (EMU) ġenwina, fl-20 ta' Novembru 2012, il-Parlament adotta riżoluzzjoni bit-titolu "Lejn Unjoni Ekonomika u Monetarja Ġenwina", b'rakkomandazzjonijiet lill-Kummissjoni biex tistabbilixxi Unjoni Bankarja reali. Bl-adozzjoni u bl-introduzzjoni ta' emendi importanti għall-atti leġiżlattivi dwar l-MSU, l-SRM, id-DGSD, il-BRRD u s-CRD IV fl-2013 u fl-2014, il-Parlament ikkontribwixxa b'mod sinifikanti biex tiġi stabbilita Unjoni Bankarja reali.

Dawn l-atti leġiżlattivi jagħtu rwol lill-Parlament fl-iskrutinju tal-istituzzjonijiet il-ġodda li twaqqfu. Fir-rwol superviżorju tiegħu (jiġifieri fl-MSU), il-BĊE jagħti rendikont lill-Parlament u lill-Kunsill. Id-dettalji tal-obbligu ta' rendikont tiegħu lejn il-Parlament huma stabbiliti fil-Ftehim Interistituzzjonali (FII) bejn il-Parlament u l-BĊE. Il-Kumitat ECON jorganizza regolarment seduti ta' smigħ mal-President tal-MSU.

L-istess proċedura tapplika għall-Bord Uniku ta' Riżoluzzjoni, li l-President tiegħu jipparteċipa mill-anqas darba kull sena kalendarja f'seduta ta' smigħ tal-kumitat kompetenti tal-Parlament dwar it-twettiq tal-kompiti ta' riżoluzzjoni min-naħa tal-BRE.

Id-dettalji tal-obbligu ta' rendikont tal-BRE lejn il-Parlament u l-arranġamenti prattiċi relatati huma stabbiliti fil-Ftehim Interistituzzjonali bejn il-Parlament u l-BRE, liema ftehim ġie ppubblikat fl-24 ta' Diċembru 2015.

Din l-iskeda informattiva hija mħejjija mill-Unità tal-Iskrutinju tal-Governanza Ekonomika u l-UEM (EGOV) tal-Parlament Ewropew. Għal aktar informazzjoni dwar dan is-suġġett, żur is-sit web tal-Kumitat għall-Affarijiet Ekonomiċi u Monetarji.

Kai Gereon SPITZER / Ronny Mazzocchi
05/2026